

Het foute sprookjesbos
STEF LERNOUS / POTLACH PARTY I IN NIEUWPOORTTHEATER
FOTO NIEUWPOORTTHEATER

zo. Bij het labyrint van Enrique zit je er zelf middenin, je ondervindt het, je moet het ook ondervinden, je moet ook onderzoeken wat je plek is in dat labyrint, je moet ook zelf je verhaal construeren, want er wordt geen verhaal verteld. Als bezoeker van het labyrint onderga je iets en zoek je naar betekenissen, waardoor je uit je rol van theatertoeschouwer wordt gehaald. Je raakt op een andere manier betrokken bij het gebeuren en dat is fundamenteel in ons werk: voorstellingen, de *Potlach Parties*, de nieuwe media enzovoort. Het is zowel een onderzoek naar de vloer als een onderzoek naar de toeschouwer, en naar de rol van de toeschouwer.

Ik zou participanten willen definiëren als 'mensen die betrokken raken bij iets'. Als je vandaag niet betrokken raakt vanuit een lichamelijke, een zintuiglijkheid of een politieke of een artistieke betrokkenheid, word je onvermijdelijk gemobiliseerd via de economische mechanismen. Niet dat we ons isoleren van het marktsysteem; we hanteren dat systeem heel bewust. Maar binnen die realiteit zoeken we toch naar niches waarin we vorm kunnen geven aan een gemeenschapsvormende betrokkenheid. Ik vind in dat opzicht naïviteit heel belangrijk. Ik denk dat die hier ook aanwezig is, een soort naïviteit, een soort enthousiasme voor de dingen waar je mee bezig bent en waarin we geloven. Vandaar: als we zeggen dat het 'openbaar onderzoek programmeert', dan geloven we dat ook. We geloven ook echt in het creëren van een groep mensen die dat uitdraagt en daarmee bezig is.

TIME Festival

OPSOMER: Ik weet niet wat men eigenlijk verwachtte, misschien dat ik vanuit mijn universitaire achtergrond veel symposia zou

organiseren... (*lacht*) Die komen er wel, maar dan eerder in de oorspronkelijke betekenis van het woord 'symposium': rond de tafel van gedachten wisselen met mensen met een sterk overlevingsproject of een opvallende overlevingsfilosofie. Clandestiene kunstenaars, sans-papiers, art-brutisten en filosofen staan daarbij op hetzelfde niveau. We delen dezelfde naïviteit in het stellen van vragen en in het zoeken naar speelruimtes.

Ook op het TIME Festival wordt het onduidelijk waar de deelnemers en waar de makers zitten, waarbij het ook niet de bedoeling is om dat participatieproces te homogeen in te vullen. Het TIME Festival 2003 zal een onderzoek op gang brengen naar fundamentele ervaringen rond het thema *ars moriendi*. Het wordt geen macaber gebeuren, maar een beetje in de geest van de Mexicanen en de indianen – feesten in het licht van de eindigheid. Hierbij staat de persoonlijke ervaring van de toeschouwer of participant centraal. Om mee te feesten nodigen we een drietal onderzoeksscholen uit die werken rond eindigheid en intense zintuiglijke en lichamelijke ervaring: de school van Enrique Vargas uit Spanje, die werkt rond sensorische ervaringen; één van de oudste voorbeelden uit de theaterwereld, namelijk de school van Grotowski uit Pontedera; en de bij ons vrij onbekende Piollinschool uit Brazilië, die vanuit het alfabetiseringswerk met straatkinderen naar theater is geëvolueerd.

Enrique Vargas is iemand die zoekt naar het delen van ervaringen, die als kunstenaar ook tien jaar geleden al zei: 'Het mooiste zou zijn dat ik een voorstelling maak waarbij iedereen, een ganse gemeenschap een voorstelling maakt voor één persoon...' Dat probeert hij ook in zijn labyrint. Zoiets is natuurlijk een utopie, maar het idee is artistiek heel belangrijk. Ook dat is die naïviteit waarover ik het had. Als Enrique het intens inspelen op de bezoeker in zijn voorstellingen onderzoekt, en wij zijn met openbaar onderzoek bezig, dan is het logisch dat daarvan iets binnensluipt in het TIME Festival. Natuurlijk overlappen onze beide zoektochten elkaar ergens in de schoonheid van het proces zelf en in het onderzoek naar de publieksparticipatie. Dus maken we dat zichtbaar in het TIME Festival. Nu gaan wij nooit zeggen: 'Het TIME Festival is het festival van de voorstellingen voor één persoon.' En wij gaan dit zeker niet tot een nieuwe trend uitroepen. Dingen waar je intensief mee bezig bent plan je ook weer vanuit die onbevangenheid. Anderzijds is er geen ontko-

men aan het feit dat het programmeren binnen het marktgegeven steeds sneller gaat. Het heeft geen zin om te zeggen 'ik ben daar tegen' of 'ik ben daar voor'. Ik wil wél een pleidooi houden voor de naïviteit die nodig is voor het creëren van een gemeenschap, omdat dát volgens mij het enig haalbare is.

Marginaliteit binnen een economie

OPSOMER: Als kunstencentrum zal onze rol in het landschap steeds meer liggen in die artistieke radicalisering en herijking, waarin we na verloop van tijd nog veel sterker zullen moeten doorgaan. Een tijdje geleden discussieerde ik daarover met Dirk Verstockt van nOna, die na de gebeurtenissen rond het festival Porn Ar(t)roud the World het gevoel heeft dat iedereen blijft meeheulen met het mediagebeuren, terwijl er wel kunstwerken in beslag zijn genomen. Dat is wat wij ook met Benjamins performance ervaren hebben: 'Man en Varken in Kooi!' en 'Porno Gesubsidieerd in Mechelen!'. In die context zei Dirk: 'Ik kan het verhaal niet meer kwijt dat hier gewoon kunstwerken in beslag werden genomen, en dat het kunstwerken zijn die helemaal niet onder de wettelijke categorie pornografie vallen, laat staan dat die verboden zouden kunnen worden.' Je ziet dus een ontzettende afstand tegenover wat de publieke functie van kunst zou moeten zijn, en je kan niet meer tegen die media op. En wat nog erger is, de kunstensector zwijgt en nOna blijft daar alleen mee zitten. In dat opzicht moeten we verder gaan in het herijken en misschien ook radicaliseren en moeten we niet zo bang zijn van marginaliteit. Ik denk wel dat we heel genereus moeten zijn voor ons publiek. Dit is absoluut geen pleidooi voor dogmatisme en elitisme, integendeel, ik zou willen dat er veel volk op afkomt en we zullen daar echt voor ijveren... BILCKE: 'Na de periode van Arne Sierens en Johan Dehollander zijn jullie jezelf in verschillende opzichten gaan marginaliseren...' – dat is een voor de hand liggende commentaar na het eerste jaar en dat is eigenlijk geen negatieve opmerking. Het is een noodzakelijke stap in een proces als kunstorganisatie. Er zijn misschien ook veel minder keuzes dan vroeger. Ofwel zit je in de marge ofwel zit je in een eenheidsworst. Je hebt niet veel te kiezen.

ETCETERA: Kan je vandaag nog wel zomaar 'in de marge zitten'? Laat het beleid dat wel toe? Het Nieuwpoorttheater moet natuurlijk ook aan een aantal professionele nor-